

28. Tiistaina 23 päivänä maaliskuuta 1993

kello 16.45

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi Latvian kanssa kaup-
paa ja taloudellista yhteistyötä koskevista
väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytä-
kirjan eräiden määräysten hyväksymises-
tä

720

Hallituksen esitys n:o 2
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1

2) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain liit-
teenä olevan teollisuustulliluettelon ja
tuontimaksulain liitteenä olevan teolli-
suusetuluettelon muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 366/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7

3) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain
4 §:n ja tuontimaksulain 2 a §:n muuttami-
sesta

721

Hallituksen esitys n:o 330/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8

4) Ehdotus laiksi auto- ja moottoripyö-
räverosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttami-
sesta

„

Hallituksen esitys n:o 345/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6

5) Ehdotukset laeiksi polttoainemak-
susta, polttoaineverosta annetun lain 6 §:n
sekä moottoriajoneuvoverosta annetun
lain 16 §:n muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 329/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9

S.

S. 6) Ehdotus laiksi kadun ja eräiden yleis-
ten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidos-
ta annetun lain muuttamisesta 721

Hallituksen esitys n:o 354/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 5

7) Ehdotus laiksi kalatalouden korkotu-
kilainoista annetun lain 14 §:n muuttami-
sesta 722

Hallituksen esitys n:o 8
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
n:o 2

„

8) Ehdotus laiksi Euroopan talousyhteis-
sön kanssa kirjeenvaihtona tiettyjen maa-
talouden järjestelyjen väliaikaisesta sovel-
tamisesta tehdyn sopimuksen eräiden
määräysten hyväksymisestä „

Hallituksen esitys n:o 15
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
n:o 3

721

9) Ehdotukset rahalaiksi ja laiksi Suo-
men Pankin ohjesäännön 17 §:n muutta-
misesta „

„

Hallituksen esitys n:o 7
Talousvaliokunnan mietintö n:o 7

10) Ehdotus laiksi teknologian kehittä-
miskeskuksesta „

Hallituksen esitys n:o 9
Talousvaliokunnan mietintö n:o 8

„

S. Yleiskeskustelu:

11) Ehdotus laiksi vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 5 §:n 2 momentin kumoamisesta 722

Hallituksen esitys n:o 10
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 4

Esitellään:

12) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi raja-
vyöhykelain 5 ja 6 §:n muuttamisesta 723

13) Hallituksen esitys n:o 19 laiksi kor-
koa vastaavasta korotuksesta verotukses-
sa annetun lain kumoamisesta ”

14) Hallituksen esitys n:o 20 laiksi tuo-
tannollisten investointien väliaikaisesti
korotetuista poistoista ”

15) Ed. Hautalan ym. lakialoite n:o 8
laiksi ydinenergialain muuttamisesta ”

16) Ed. Takalan ym. lakialoite n:o 9
laiksi tuloverolain 99 §:n muuttamisesta .. 728

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä olevik-
si ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täys-
istuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Latvian kanssa kauppaa ja
taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista
järjestelyistä tehdyn pöytäkirjan eräiden määräys-
ten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 2
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1

Toinen varapuhemies: Käsittelyn
pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o
1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen
jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskoh-
taiseen käsittelyyn.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Tällä
hyväksytyllä pöytäkirjalla jatketaan Suomen ja
Latvian välisessä kaupassa noudatettua tullitto-
muutta teollisuustuotteiden osalta. Suomen ja
Latvian välinen kauppa ei ole kovin merkittä-
vää, vähän yli 200 miljoonaa markkaa. Se on
Suomelle hyvin vientivoittoinen ja sikäli edulli-
nen. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että
vientä Suomesta tapahtuu hyvin paljon erilaisten
tukimuotojen, luototuksen ja jopa lahjanannon
perusteella, joten tässä vaiheessa se ei ole tieten-
kään mitään edullista ulkomaankauppaa tässä
mielessä.

Kuitenkin, niin kuin ulkoasiainvaliokunnassa
asiantuntijoiden kanssa oli puhetta, on huomioi-
tava se, että meidän pitäisi niin Virossa, Latvias-
sa kuin Liettuassakin olla hyvin voimakkaasti
esillä ja näkyvissä pyrkimässä sikäläisille mark-
kinoille, vaikka tällä hetkellä se ei markkamää-
räisesti ehkä olekaan meille edullista. Tulevai-
suudessa aivan samalla tavalla kuin Venäjällä
tilanne on toinen ja ne kauppakumppanit, jotka
nyt ovat näillä markkinoilla edustettuina, tulevat
varmasti korjaamaan potin tulevaisuudessakin.
Siinä mielessä halusin, herra puhemies, todeta,
että vaikka tämä kauppa ei maata kaada ja se on
meille epäedullistakin tässä vaiheessa, tulevai-
suus on kuitenkin esillä ja tulossa. Sen vuoksi
meidän pitää hyvin voimakkaasti, vaikka tap-
piollisesti, olla mukana toistaiseksi Baltian mai-
den vientimarkkinoilla.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään
keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan
päättäneeksi.

2) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain liitteenä
olevan teollisuustulliluettelon ja tuontimaksulain
liitteenä olevan teollisuusetuluettelon muuttami-
sesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 366/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7

Toinen varapuhemies: Käsittelyn
pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö
n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen

jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen teollisuustulliluettelo, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen teollisuusetuasetuettelo, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain 4 §:n ja tuontimaksulain 2 a §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 330/1992 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 2 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 345/1992 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5 ja 6 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laeiksi polttoainemaksusta, polttoaineverosta annetun lain 6 §:n sekä moottoriajoneuvoverosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 329/1992 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—18 §, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 6 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 354/1992 vp

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 5

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 8, 13 ja 14 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi kalatalouden korkotukilainoista annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 8
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 14 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi Euroopan talousyhteisön kanssa kirjeenvaihtona tiettyjen maatalouden järjestelyjen väliaikaisesta soveltamisesta tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 15
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset rahalaiksi ja laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 7
Talousvaliokunnan mietintö n:o 7

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 7. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, 1 §:n edellä oleva väliotsikko, 3—5 §, 3 §:n edellä oleva väliotsikko, 6—9 §, 6 §:n edellä oleva väliotsikko, 10—12 §, 10 §:n edellä oleva väliotsikko, 13—15 §, 13 §:n edellä oleva väliotsikko sekä 16—18 § ja 16 §:n edellä oleva väliotsikko, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 17 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi teknologian kehittämiskeskuksesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 9
Talousvaliokunnan mietintö n:o 8

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—9 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 5 §:n 2 momentin kumoamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 10
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 4

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskoh- taiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelulta 1 ja 2 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

hallintovaliokuntaan:

12) Hallituksen esitys n:o 18 laiksi rajavyöhyke- lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan:

13) Hallituksen esitys n:o 19 laiksi korkoa vastaa- vasta korotuksesta verotuksessa annetun lain kuo- moamisesta

14) Hallituksen esitys n:o 20 laiksi tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista

15) Ed. Hautalan ym. lakialoite n:o 8 laiksi ydinenergialain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemies- neuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talous- valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Hautala: Arvoisa puhemies! Puhun siitä, että ydinenergialakia pitäisi muuttaa niin, että Suomeen kielletäisiin ehdottomasti ulko- maista alkuperää olevan käytetyn ydinpolttoai- neen ja ydinjätteen loppusijoitus. Varmasti talousvaliokunta onkin aivan oikea paikka tämän lakialoitteen käsittelyyn, koska kauppa- ja teol- lisuusministeriön vallassa on päättää ja nyt tie- tenkin myös eduskunnan talousvaliokunnan val- lassa, tarvitaanko tällaista muutosta. Toistaisek-

si kauppa- ja teollisuusministeriö ei ole ollut sitä mieltä, että tällainen muutos olisi tarpeen.

Kaikki tuntuvat olevan yhtä mieltä siitä, että Suomen pitäisi pystyä säilyttämään kansallisissa käsissä kysymys siitä, haluammeko ulkomaista ydinjätettä omaan maaperäämme vai emme. Erimielisyys koskee sitä, että toiset uskovat, että tämä on mahdollista nykyisten suomalaisten säädösten avulla ja nykyisten EY-säädösten avulla. Itse kuulun niihin, joiden mielestä asia ei ole aivan kunnossa.

Tästä asiasta on itse asiassa keskusteltu Suo- messa yllättävänkin paljon. Totta kai EY-jäse- nnydessä on kysymys hirveän monesta asiasta ja monentasoisesta asiasta, mutta harvaa yksityistä asiaa on käsitelty niin paljon kuin tätä kysymys- tä. Uskoisin, että siinä on kysymys siitä, että kansalaiset ja kansalaisia edustavat päättäjät kokevat jotenkin kyseenalaisena sen, että niin vaarallisia jätteitä kuin ydinjätettä voitaisiin ikään kuin sysätä toisten maiden kansalaisten niskoille. Oma käsitykseni onkin, että maa, joka ei kykene selviytymään omista ydinjätteistään joko teknisistä tai poliittisista syistä kansalaisten vastustuksen takia, tekisi viisaasti, kun lopettaisi ydinvoiman tuottamisen eli tämän jätteen tuot- tamisen kokonaan. Mutta nyt kuitenkin kaikki merkit viittaavat siihen, että Euroopassa tuote- taan sähköä ydinvoimalla vielä kauan ja joka päivä lisääntyy käytetyn polttoaineen ja ydinjät- teen määrä.

On sanottu, että mikään ei viittaa siihen, että Suomessa voitaisiin vasten kansallista päätöstä joutua ottamaan ulkomaista ydinjätettä meidän kallioperäämme. Mutta olen itse tutustunut esi- merkiksi Euroopan yhteisöjen viidenteen ympä- ristönsuojelun puiteohjelmaan, jota kutsutaan myös kestävä kehityksen ohjelmaksi. Ja kuinka ollakaan, siellä aivan selvästi todetaan, että on tullut aika aloittaa koko Euroopan yhteisöjen laajuisen ydinjättestrategian laatiminen. Tässä tunnustetaan se tosiasia, että EY-maiden kansa- laiset eivät ole kiinnostuneita näiden jätteiden ottamisesta omalle takapihalleen. Minusta on ihan oikein, että kansalaiset haluavat kieltäytyä tällaisesta, mutta se vain tarkoittaa sitä, että loppusijoituspaikkoja sitten etsitään sieltä, missä vastus on vähäisin.

Suomi kiistämättä kuuluu niihin maihin, jois- sa viranomaiset ja myös tutkimusta edustavat tahot pitävät ydinjäteongelmaa jo ratkaistuna. Lakialoitteen perusteluissa on viitattu VTT:n lausuntoon, jonka mukaan ”kansainvälisesti hy- väksytty käsitys asiantuntijatasolla on, että lop-

pusijoitus voidaan toteuttaa turvallisesti ja kohtuullisin kustannuksin edellyttäen, että paikalliset olosuhteet valittavalla sijoituspaikalla kartoitetaan huolellisesti sekä teknisen ratkaisun toimintakyky näissä nimenomaisissa olosuhteissa varmistetaan seikkaperäisesti”.

Nyhdän Suomessa tilanne on se, että meillä on jäljellä kolme paikkakuntaa, joista yhdelle todennäköisesti muutaman vuoden kuluttua päätetään sijoittaa Olkiluodon ydinvoimaloiden käytetty polttoaine. Ne paikkakunnat, joista nyt vielä puhutaan, ovat Kuhmo, Konginkangas ja Eurajoen Olkiluoto. Viimeksi mainitussa, niin kuin tiedämme, on ydinvoimaloita, ja eduskunta käsittelee parhaillaan valtioneuvoston periaatepäätöstä, jonka hyväksyminen eduskunnassa merkitsisi sitä, että hyvin todennäköisesti Olkiluotoon rakennettaisiin vielä lisää reaktoreita.

Minusta poliittisten päättäjien pitäisi myös muistaa puhua ydinjäteongelmasta, kun päätetään lisäydinvoimasta, eikä myöskään rehellisyyden nimissä saisi unohtaa sitä, että Suomeen kohdistuu tiettyä kansainvälistä kiinnostusta käytetyn polttoaineen loppusijoittamiseksi meidän kallioperäämme, semminkin kun meillä VTT ja muut tahot mainostavat, että asia on aika hyvin tulossa kohti ratkaisua.

Joka tapauksessa kansalaiset kokevat, että ydinjäte on vaarallista ja että siihen liittyy aivan erikoislaatuisia vastuukysymyksiä. Esimerkiksi plutoniumin puoliintumisaika on 24 000 vuotta vai oliko 26 000 vuotta. Kyse on siis myös pitkäaikaisvastuusta. Minusta suomalaiset kansalaiset ja poliittiset päättäjät ovat aivan oikein kysyneet itseltään, olisiko meillä edes tulevia sukupolvia ajatellen oikeus tehdä bisnestä ulkomaisella ydinjätteellä.

On mielenkiintoista, että ilmeisesti jossakin on laskettu, että ulkomaisen ydinjätteen ja käytetyn polttoaineen loppusijoitus Suomeen saattaisi olla aika hyvä bisnes. Käytävällä kuulin, että kauppa- ja teollisuusministeriön virkamiehet olivat laskeskelleet, että se olisi varmaan sellainen 300 miljardia, jos Suomi tällaisen toimialan ottaisi yhteisessä Euroopassa hoidettavakseen. En minä epäile, ettei se olisi hyvää bisnestä, mutta katson, että asiaan olisi kuitenkin hyvä varautua kieltämällä se, ettei syvenevän laman oloissa näin epätoivoisiin elinkeinoihin tai pikemminkin kuolinkeinoihin tarvitsisi turvautua.

Ne, jotka ovat pitäneet asiaa ongelmattomana, ovat viitanneet erinäisiin asiakirjoihin. Käyn ne nyt lyhyesti läpi.

Aloitin keskustelun aiheesta ulkomaankaupaministeri Salolaisen kanssa kyselytunnilla puolitoista vuotta sitten. Salolainen viittasi mm. Kansainvälisen atomienergiajärjestön suosituksiin, joiden mukaan jokaisen maan tulee huolehtia itse omasta ydinjätteestään. Mutta Salolainen ei siinä yhteydessä muistanut kertoa, että kyse on todellakin kauniista suosituksesta, jonka saattaminen kansallisiin lainsäädäntöihin ei ole mitenkään itsestäänselvä asia.

Toiseksi on viitattu EY:n vuosi sitten säätämään direktiiviin, joka määrittelee ehdot ydinjätteiden ja radioaktiivisten jätteiden kansainvälisille kuljetuksille. Siitäkin puhuttiin alkuun, niin kuin nyt olisi todettu, että kansalliset viranomaiset voivat tämän asian aivan itse tykönänsä päättää. Puhuttiin niin kuin kyse olisi direktiivistä, jossa annetaan mahdollisuudet kieltäytyä loppusijoituksesta, mutta unohdettiin, että kyse oli puhtaasti hallinnollisesta direktiivistä, jonka tarkoitus on pitää huolta siitä, että sellaiset vaaralliset aineet kuin ydinjätteet kulkevat rajojen ylitse lähinnä viranomaisten tietien eikä tietämättä, eli sillä direktiivillä ei millään tavalla vahvistettu kansallista päätäntävaltaa loppusijoituksesta.

Kolmanneksi on viitattu suomalaiseen ydinenergilakiin. On sanottu, että kun meillä on niinkin raskas periaatepäätös- ja lupamenettely, me voimme aina kansallisesti vedota yhteiskunnan kokonaisuuteen ja todeta, että me emme ulkomaista ydinjätettä suostu sijoittamaan omaan kallioperäämme. Tosiasia on kuitenkin se, että ydinenergilaki sekä lupa- ja periaatepäätösmenttely saattavat tiukan tilanteen tullen olla alisteisia Euroopan yhteisön perimmäisille laeille ja säädöksille, joita ovat esimerkiksi Rooman sopimuksen 30 ja 36 §.

Kyse on siitä, että kaupan ja tavaravapaa liikkuminen on arvo, jota ei voida haastaa edes ympäristönsuojelusta eikä ihmisten terveyden suojelusta käsin. Vaikka Suomessa todettaisiinkin, että me haluamme suojella omaa ympäristöämme ja omia kansalaisiamme käytetyn ydinpolttoaineen varastoinnin aiheuttamilta vaaroilta, Euroopan yhteisön tuomioistuimien voi aina herättää kysymyksen siitä, miten ihmeessä suomalainen ydinjäte olisi sen vaarattomampaa kuin vaikka ranskalainen. Silloin Suomen valtioneuvostoa tai jopa eduskuntaa voitaisiin syyttää diskriminoinnista ja määrällisistä rajoituksista.

Nyt kysymys on paljolti siitä, mihin suuntaan Euroopan yhteisössä ydinjäteajattelu kehittyi, mutta mielestäni, kun käymme neuvot-

teluja jäsenyydestä, emme voi ottaa sitä riskiä, että kehitys kulkee siihen suuntaan, että viiden vuoden kuluttua yhteisössä on yhteinen ydinjästrategia, jossa pyritään pääsemään sopimukseen siitä, että tietynlaiset jätteet loppusijoitetaan tietynlaisiin paikkoihin ja tällä tavalla siten jotkin maat saavat ehkä enemmän kuin oman osansa.

Mielestäni nyt on aika varmistaa se, että Suomi voi oikeasti mahdollisesti Euroopan yhteisön jäsenenäkin päättää tästä asiasta kansallisesti. Ympäristöministeri on useaan kertaan ilmoittanut, että hän haluaisi ratkaista asian sillä tavalla, kuin nyt käsillä olevan lakialoitteen 102 allekirjoittajaa esittävät, toisin sanoen meidän ydinenergialakiamme pitäisi nyt terästäällä tavalla, että siihen otetaan uusi pykälä, jossa sanotaan, että ulkomaisessa ydinteknisessä laitoksessa tai muussa ulkomaisessa ydinteknisessä toiminnassa syntyneen ydinjätteen sekä ulkomaisen käytetyn polttoaineen loppusijoitus Suomeen on kielletty.

Tietenkään tämäkään ei vielä riitä. Sen lisäksi Suomen EY-neuvottelijoiden täytyisi pyrkiä siihen, että Suomen mahdolliseen liittymissopimukseen kirjataan erikseen se, että Suomi pitää tästä asiasta kiinni ja että Euroopan yhteisöt Suomen jäseneksi ottaessaan hyväksyvät tämän poikkeuksen.

Olen vakuuttunut siitä, että ympäristöministeri Pietikäinen on asian syvästi sisäistänyt sen takia, että hän on käynyt tästäkin asiasta keskusteluja Euroopan yhteisön johtavien virkamiesten kanssa ja hän tuntuu selvästi olevan pahoillaan siitä, että asia on kauppa- ja teollisuusministeriön tontilla. Itse asiassa hän kertoi tänään valiokunnassa sen, että myös sellaisia terveisiä on Euroopan yhteisön piiristä esitetty, että ei ole oikein korrektaa, että sama ministeriö, joka edistää ydinvoiman käyttöä, myös valvoo sen käytön turvallisuutta. Useimmissa EY-maissa ydinjättekysymykset tuntuvatkin kuuluvan ympäristöministeriölle. Mielestäni olisi myös aika ottaa tämä asia puheeksi. Se olisi varmasti vallanjakopin kannalta sivistynyt ratkaisu.

Arvoisa puhemies! En halua sanoa, että ongelmat on sillä ratkaistu, että ydinenergialakia muutetaan, vaan sen lisäksi suomalaisten neuvottelijoiden pitäisi pyrkiä vakavaan lopputulokseen tässä asiassa. Siinä he voivat tukeutua mm. Norjan ja Ruotsin neuvottelijoihin, jotka ovat erikseen maininneet, että he haluavat pitää päätösvallan ydinjätteen loppusijoituksesta kansallisissa käsissä.

Ruotsi on myös joulukuun 16 päivänä hyväksynyt oman ydintekniikkalakinsa muutoksen, joka lähtee siitä, että vain erityisistä syistä lupa ulkomaisen käytetyn polttoaineen loppusijoitukseen ja varastointiin voidaan myöntää. Siellä on lakia tiukennettu, ja vastaavasti myös meidän lakiamme pitäisi tiukentaa. Itse pidän parhaana sitä muotoilua, että ulkomaisen ydinjätteen ja käytetyn polttoaineen varastointi kielletään.

Nyt on tietenkin toiselta puolen sitten selvä, että Suomi joutuu myös kansainvälisesti selvittämään, minkä takia meiltä kuitenkin edelleen viedään Venäjälle Loviisan kahden ydinvoimalan tuottamat ydinjätteet, käytetty polttoaine. Itse kuulun niihin, jotka ovat sitä mieltä, että Suomen täytyisi lopettaa ydinjätteen vienti Venäjälle. Siellä ei oikeastaan mikään osoita, että polttoainetta käsiteltäisiin asianmukaisesti aiheuttamatta suurta vaaraa ympäristölle ja ihmisille. Puhutaan, että Tsheljabinskin alueella jopa sadattuhannet ihmiset ovat saaneet vakavia vaurioita radioaktiivisesta säteilystä.

Olen sitä mieltä, että Loviisan jäte pitäisi johdonmukaisuuden nimessä pitää Suomessa. En itse pidä suomalaista ydinjäteongelmaa ratkaistuna, mutta kuulun niihin, joiden mielestä sitä ratkaisua täytyy kuitenkin hakea, koska millään maalla ei pitäisi olla oikeutta viedä muiden vaivaksi omia ydinjätteitään eikä millään maalla pitäisi olla velvollisuutta ottaa vastaan ulkomaista ydinjätettä.

Viime viikolla saimme lukea lehdistä, että Ranska on kiinnostunut viemään omaa ydinjätettään Pietarin alueelle. Pidän tätä erittäin kyseenalaisena, varsinkin jos pitää paikkansa se, mistä myös on ollut lehtitietoja, että Ranskan omassa lainsäädännössä ydinjätteen tuonti maahan on kielletty. Pitäisi päästä siihen periaatteen, että jokainen maa, joka tuottaa ydinvoimaa, huolehtii seurauksista itse. Jos ei kykene huolehtimaan niistä, ei pitäisi olla mitään syytä tuottaa lisää ydinjätettä.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen allekirjoittanut lakialoitteen sen yleisen hyväksyttävyyden vuoksi, mutta on todettava, että yritys on sikäli aika epätoivoinen, jos eräs ydinjätteen muoto katsotaan tavaraksi. Me olemme kuitenkin Eta-sopimuksen hyväksyneet, vaikka se ei ole voimaan astunut, ja siellä tavaroiden vapaa liikkuminen yli rajojen on jo voimassa olevaa oikeutta. Toisaalta Euroopan yhteisöä koskeva sopimus on Eta-sopimuksen laajentamista tietyillä osa-alueilla. Jos

tulkitaan näin kuin pelätään, silloin lakialoitteella loppuunkaan vietynä ei ole muuta kuin symbolinen ns. huomiovaikutus, eli aika epätoivoinen tilanne tämä on asian korjaamiseksi. Mutta ei tämä tietysti haittaakaan mitään.

Mitä tulee siihen, että kauppa- ja teollisuusministeriö ei voisi olla ministeriö, joka huolehtii myös turvatoiminnasta, minä katson, että tässä on tällainen vallan ja toiminnan keskittäminen voi tapahtua ministeriön, joka ajaa eteenpäin ydinvoiman käyttöä; tietysti se voi olla vastuussa myös turvatoimista eikä välttämättä sellainen ministeriö, joka vastustaa ydinvoimaa juuri tällä hetkellä. Ydinvoiman käyttö on pidempiaikainen asia. Ministeriöiden kannat muuttuvat. Pietikäinen on vain vähän aikaa ministerinä, sitten tulee seuraava ympäristöministeri, joka kannattaa ydinvoiman käyttöä, ja tällä tavalla keskitys on tietysti hiukan parempi toisin päin.

Mitä tulee maaperään, niin voidaan kyllä tietysti todeta, että jos muualla Euroopassa on maaperä ja kallioperä sellaista kuin on, kun sitä käsin hypistelee, niin onko sitten parempi, että ne hakataan sinne, jos Suomessa on idioottivarma maaperä, jossa ne ovat vuorenvaramasti tallessa? Tämäkin panee vähän ajattelemaan, onko ed. Hautala nyt ihan välttämättä oikeassa.

Ed. T a k a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen pitkälti tästä asiasta samaa mieltä kuin ed. Hautala, ja vaikka olen allekirjoittanut tämän lain ja toivon, että se tulee hyväksytyä, olen tullut vakuuttuneeksi siitä, ettei tänäkään esitys riitä estämään sitä, ettei Suomi voisi olla jossain myöhemmässä vaiheessa tilanteessa, jossa se ei voi kieltäytyä ottamasta vastaan ydinjätteitä tai kieltäytyä sijoittamasta tänne toisen maan ydinjätettä.

Tästä oli tänään valiokunnassamme ympäristöministeriöstä asiantuntijoita kuultavana, ja siinä tuli erittäin seikkaperäisessä kirjallisessa selvityksessä esille, että mitään takeita todella ei ole, ettei näin voisi käydä. EY-lainsäädäntö menee kansallisen lainsäädännön yli, jos on ristiriitalanteita. Mielestäni tämä asia on sen luokan kysymys, että siihen pitäisi suhtautua kaikella varovaisuudella ja tarkkuudella eikä pidä ottaa turhia riskejä.

Näiden riskien minimoimiseksi mielestäni tulisi EY-neuvottelutavoitteeksi, reunaehdoksi, ehdoksi liittymiselle, ottaa tämä asia, että Suomi saa päättää jätteiden loppusijoituksen muiden maiden jätteiden osalta oman harkintansa mu-

kaan, niin että Suomi voi sen itse kaikissa tilanteissa päättää.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ed. Hautala käsitteli tämän aloitteen perusteluja erittäin seikkaperäisesti, ja yhdyin niihin pitkälti. Mitä tulee siihen, että erittäin monet edustajat ovat tämän aloitteen allekirjoittaneet, niin pidän sitä erittäin ilahduttavana.

Sinänsä kysymys siitä, miten Suomen EY-neuvottelujen tai Eta-sopimuksen kävisi, jos tämä laki tulee voimaan, on kiinnostava. Kun ydinjäte, tuotetaan se Suomessa tai muualla, varmaan herättää suuria intohimoja EY:n puolelta Suomen EY-ratkaisua neuvottelevien keskuudessa, siitä mielestäni kyllä seuraa se, että hyvinkin tämä laki voitaisiin tulkita EY-säädösten vastaiseksi. Tällä tarkoitan sitä, että tuontitavara ja oma jäte pitäisi tulkita saman arvoiseksi kenties EY:n hallinnon silmissä. Siinä mielessä seurauksena voisi olla se, että EY:n puolelta vaadittaisiin, että tällainen laki saatettaisiin pois voimasta. Mutta kaiken kaikkiaan toivoisin, että tämä lakialoite saatettaisiin voimaan.

Ed. H a u t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on erittäin hyvää realismia, että täällä ei kukaan usko, että tämä asia olisi yksinkertaisesti ratkaistavissa. Kun kysytään, voisiko jonakin päivänä Euroopan yhteisön tuomioistuimien todeta, että ei ole mitään keinoja väittää, että saksalainen ydinjäte olisi Suomessa sen vaarallisempaa kuin suomalainenkaan, niin tällainen ratkaisu on mahdollinen. Mutta me emme voi lähteä neuvottelemaan tällaisessa kysymyksessä, ellemmme osoita, että myös meidän kansallisessa lainsäädännössämme on haluttu tätä asiaa terävöittää ja tiukentaa, ja sen takia olen jättänyt tämän lakialoitteen.

Yksi mahdollisuus käytännössä, jos ulkomaisen ydinjätteen loppusijoituksen rajoituksiin pitäisi löytää jokin tekninen tapa, saattaisi olla se, että ei anneta lupia loppusijoitustilojen rakentamiseen, jos niihin on tarkoitettu tuotavan ulkomaista alkuperää olevaa ydinjätettä ja käytettyä polttoainetta. Tämä on ilmeisesti se, mihin voitaisiin päästä, mikä olisi kaikkein vähiten tunnettujen EY-säädösten vastaista. Mutta sitähän ei ole käytännössä koeteltu eikä varmaan tulla ihan vähään aikaan koettelemaankaan.

Ed. H a a v i s t o : Arvoisa puhemies! Ed. Hautala käsitteli tätä lakialoitetta ja sen perus-

teita jo varsin tyhjentävästi, ja tähänhän on todella yhtynyt 102 kansanedustajaa eli enemmistö tästä eduskunnasta, joten tyydyn vain muutamaun reunamerkintään omalta osaltani.

Ensimmäiseksi kun ulkoasiainvaliokunta oli muistaakseni edellisen eduskunnan aikana, olisiko ollut vuonna 90, käymässä silloisessa Tšekkoslovakiassa, niin siellä monen muun keskustelun ohessa nousi esiin kysymys siitä, että Tšekkoslovakia ei voi enää, suhteiden tavallaan muuttua Neuvostoliittoon ja Venäjään, lähettää omia radioaktiivisia jätteitään takaisin Venäjälle. Koska Venäjällä oli silloin jo vireillä uusi lainsäädäntö, joka kieltää jätteiden viemisen sinne, he ottivat spontaanisti puheeksi mahdollisuuden sijoittaa omia jätteitään Suomeen, koska geologisten tietojen perusteella Suomessa on hyvä peruskallio ja täällä on muutenkin harva asutus ja muut luontaiset olosuhteet ydinjätteiden varastoinnille.

Tämä oli tietysti tieto, joka löi suomalaiset vierailijat ällikällä. Jos sitä koetti tarkastella objektiivisesti eurooppalaisen työnjaon tai vaikka maailman laajuisen työnjaon kannalta, niin heillä oli aivan hyvät argumentit eli vahva peruskallio, joka on parempi kalliopohja kuin Keski-Euroopassa, harva asutus, joka tietysti mahdollisen onnettomuuden sattua toisi mahdollisimman vähän ihmishenkien menetyksiä jnp. Eli argumentointi oli hyvin rationaalinen, mutta ainakin minulla heräsivät voimakaat kansalliset tunteet näitä tšekkejä kohtaan ja ajatus siitä, että pitäkööt itse omat ydinjätteensä.

Sama tunne tulee nyt tässä eurooppalaisessa keskustelussa, kun puhutaan siitä, mikä on raaka-ainetta ja mikä on jätettä, millä tavalla ydinjätteet ja ydinmateriaali voivat Euroopassa liikkua.

Nähdäkseni olisi erittäin tärkeätä, että Suomen parlamentilta nimenomaan tulisi neuvottelujen tässä vaiheessa viesti, että emme aio hyväksyä ulkomaisen ydinjätteen sijoittamista Suomeen, sanottiinpa näissä EY-määräyksissä tällä hetkellä mitä tahansa. On parasta alkaa valmistella niitä siihen suuntaan, johon jo tavallaan Ruotsi ja Norja ovat viitoittaneet tietä näiltä osin. Mielestäni parlamentin täytyisi nyt tämä sanoa, kun meidän neuvottelijamme eivät ole kyenneet sitä sanomaan. Jos ministeri Salolainen ei saa tätä asiaa suustaan ulos, olisi ainakin hyvä, että se tulee eduskunnan puolelta.

Tässä mielessä kaikki sympatia ympäristöministeri Pietikäistä kohtaan siinä mielessä, että

hän on pitänyt tätä tärkeää ja vaikeaa asiaa esillä, vaikka näyttää siltä, että hänet hallituksen piirissä on pyritty tässä asiassa vaintamaan tai kävelemään osittain hänen ylitseen.

Mitä tulee asiaan, jonka ed. Hautala otti myös puheenvuorossaan esille, eli Suomen omien ydinjätteiden viemiseen Venäjälle ja Tsheljabinskiin, muistaakseni tilanne on se, että viimevuotinen ydinjätekuljetus Loviisasta peruuntui toistaiseksi julkisuudessa esittämättömistä syistä, syistä, joiden vuoksi sitä päätettiin siirtää eteenpäin. Ainakin omat tietoni ovat sellaiset, että venäläiset halusivat nyt rahaa siitä, että Suomen jätteitä Venäjälle viedään. Aikaisemminhan sopimusten mukaan tavallaan kuului pakettiin, että Venäjä vastaanottaa käytetyn ydinpolttoaineen. Tälle rahastamiselle on tietysti venäläisten puolella oma perusteensa eli se, että ydinjätteiden varastointi saataisiin Tsheljabinskissä parempaan kuntoon. Saataisiin rakennettua asianomaiset varastorakennukset, mikäli sinne vietävistä länsijätteistä voitaisiin valuuttaa rahastaa. Tietysti kukaan ei takaa, että raha juuri siihen kohteeseen menisi.

Tsheljabinskin aluehan on hyvin ongelmallinen. Viime vuosina sinne ovat vapaammin päässeet jotkut läntiset ympäristötutkijat ja ympäristöjärjestöt. Kysehän on alueesta, missä on myös aikanaan tehty sotilaallisia ydinkokeita tai on sotilaallisia ydintuotantolaitoksia, joiden ympärillä on aiheutunut onnettomuuksia jo 50-luvulla. Tällöin osa radioaktiivisesta jätteestä Tsheljabinskin alueella on varastoitu järviin, sikäläisiin vesistöihin. On ajateltu, että se toisi jonkinlaisen suojan säteilyä vastaan. Käytännössä on käynyt niin, että nämä järvet ja vesistöt ovat voimakkaasti radioaktiivisesti saastuneet ja virtaavat sitten aina Jäämereen asti Objokea pitkin. Jäämeressä on tavattu Tsheljabinskin alueen radioaktiivisia saasteita.

Viimeisimmät suunnitelmat Tsheljabinskin alueella liittyvät mm. järvien betonointiin. On ajateltu, että jos järvet saataisiin nyt kiinteään muotoon, säteily vähenisi. Viime syksynä sain sellaisen tiedon, että kun betonointi on liian hankala ja kallis järjestelmä, niin nyt niihin järviin rakennetaan betonikansia, jotta säteily ei leviäisi ympäriinsä. Mutta kaikki ymmärtävät, mitä betonikannen alla sitten tapahtuu, kun radioaktiivisesti saastunut vesi kuitenkin edelleen virtaa ja menee eteenpäin, mahdollisesti sekoittuu pohjavesiin jne.

Tällaisten ongelmien kanssa Tsheljabinskin alue kamppailee. Siellä järvessä ei ole Loviisan

jätteitä, vaan ainakin mikäli Säteilyturvakeskusten raportteja on uskominen, ne jätteet on suhteellisen asiallisesti välivarastoitu eli ovat kate-tussa suojassa ja niitä jäähdytetään. Mutta min-käänlaista loppusijoitusta näille jätteille sillä alueella ei ole. On selvää, että näihin jätteisiin voidaan varmasti kiinnittää kovin vähän huomiota, kun vanhojen onnettomuuksien saneeraus on Tsheljabinskissä ennemmin tai myöhemmin edessä ja hyvin vaikeasti teknisesti tehtävissä.

Mielestäni on täysin perusteltua, että Suomi lakkaa lähettämästä omia jätteitään tällaiseen katastrofipesäkkeeseen, jossa tulevaisuudessa tulee eteen hyvin suuret ympäristösaneeraus-hankkeet aivan varmasti. Siinä mielessä Loviisan jätteet pitäisi varastoida kotimaahan.

Mielestäni esillä olevalle lakiesitykselle antaa erittäin vahvan perusteen myös se, että kun ydinjäteyhtiöt Suomessa suunnittelevat kalliota loppusijoitusvarastona, niin tietysti siellä taskulaskimen kanssa lasketaan, kuinka edullista olisi, jos tällaisessa loppusijoitushankkeessa olisi myös muita yhtiöitä mukana, mahdollisesti ulkomaisia yhtiöitä, ja näin päästäisiin kustannuk-sia jakamaan. Tässä mielessä, kuten sanoin, olisi perusteltua, että eduskunta nyt veisi tämän täällä tehdyn lakialoitteen eteenpäin ja ilmaisisi oman kantansa tähän kysymykseen.

Ed. Hautala: Arvoisa puhemies! Jatkan keskustelua ainoastaan Loviisan jätteen osalta. Luulen, että EY-neuvotteluissa törmätään vielä tähänkin asiaan, ja syy on seuraava:

Venäjähän on Neuvostoliiton perillinen myös suurena ydinasevaltana, joka ydinsulkusopi-muksen mukaan ei ole velvollinen tekemään tilää jokaisesta grammasta radioaktiivista ainetta Kansainväliselle atomienergiajärjestölle, toisin kuin sellaiset maat, jotka ovat sopimuksen allekirjoittaneet mutta jotka eivät itse ole ydinase-valtoja.

Suomen ja Neuvostoliiton välillä on vuodel-ta 1969 peräisin oleva sopimus, jossa erikseen todetaan, että suomalaista käytettyä polttoai-netta saa käyttää vain rauhanomaisiin tarkoi-tuksiin. — Sitaatti ei ole aivan tarkka. — Epäilen, että ei mitenkään pystytä tällä hetkel-lä varmistumaan siitä, että Loviisan käytettyä polttoainetta käytetään ainoastaan ns. rauhan-omaisiin tarkoituksiin. Olisin ihmeissäni, ellei Euroatom, siis Euroopan yhteisöjen atomiener-giasopimus, olisi tästä mitenkään kiinnostunut. Luulen, että sitäkin kautta saattaa tulla painei-

ta siihen, että suomalaista jätettä ei enää Venä-jälle viiedä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

16) Ed. Takalan ym. lakialoite n:o 9 laiksi tulove-rolain 99 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemies-neuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtio-varainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Takala: Arvoisa puhemies! Aloittees-a esitetään hoitajan palkkakustannusten vero-vähennysoikeutta silloin, kun kotona hoidetaan lasta, vanhusta, vammaista tai muuta hoidon tarpeessa olevaa omaista eikä saada muuta yhteiskunnallista tukea tähän tarkoitukseen.

Työttömyys on tällä hetkellä yhteiskuntamme kipein ongelma. Työttömien määrä on noin puoli miljoonaa, ja varsinkin naisten ja nuorten työttömyys on nousussa. Siksi on äärimmäisen tärkeää hyödyntää kaikki mahdollisuudet uusi-en työpaikkojen luomiseen. Maamme taloudelli-set ongelmat ovat kaikkien tiedossa. Julkisen talouden säästöt ovat tässä tilanteessa välttämät-tömiä, mutta pelkät säästöt eivät nosta maamme lamasta. Työpaikkoja pitää saada lisää, ja on löydettävä uusia työllistämisen keinoja.

Yksi näitä keinoja on, että verovelvolliselle tai puolisoille yhdessä annetaan oikeus vähentää kokonaistulosaan perhepiiriin kuuluvia lapsia, sairaita, vanhuksia tai vammaisia hoitavan henkilön palkka sivukuluineen. Vaikka tällöin osa verotuloista jää saamatta, aloitteessa esitetty malli on taloudellisesti kannattava valtiontalou-den kannalta ja erittäin kannattava kansantalou-dellisesti.

Kotitalouden työpaikan perustamiskustan-nukset ovat olemattomat, eikä niihin tarvita budjetin määrärahoja. Ne voivat tarjota työtä etenkin nuorille naisille ja toisaalta myös niille ikääntyville henkilöille, jotka eivät pääse eläk-keelle, mutta jotka eivät jaksu urakaluonteises-sa teollisuustyössä. Valtion budjettia auttaa en-nen kaikkea se, että valtio säästää työttömyys-

korvauksen ja kotihoitotyötä tekevien työntekijöiden palkasta maksetaan veroa.

Säästöä valtiolle ja kunnille syntyy myös siitä, että mahdollisimman moni ihminen voidaan hoitaa kalliiden laitosten ulkopuolella. Vanhusten hoitotarve lisääntyy entisestään ikääntymisen myötä. Kansantaloudellisesti on perusteltua tukea verotuksellisesti sellaisia omaisia, jotka haluavat järjestää omaistensa kotihoidon. Sitä paitsi kotona tapahtuva hoitotyö on pienten lasten, vanhusten ja muiden hoitoa tarvitsevien kannalta turvallinen, läheinen ja luonnollinen vaihtoehto. Etenkin vanhusten toive on saada olla omassa kodissaan tutussa ympäristössä sairaanakin, silloin kun ei varsinaista sairaalahoittoa tai ympärivuorokautista hoitoa tarvita. Omaishoitajalaki osaltaan mahdollistaa kotihoidon, mutta ei silloin, kun molemmat vanhemmat ovat kodin ulkopuolisissa työssä.

Jotta selviäisimme ulos lamasta, kaikki ne, joilla on työtä ja hyvä ammattitaito, ja etenkin ne, jotka toimivat ventialoilla, joutuvat tekemään työtään tosissaan. Näiden henkilöiden joukossa on runsaasti pienten lasten äitejä ja isä, sairaiden, vammaisten ja vanhusten lähiomaisia, yrittäjiä ja yksinhuoltajia, naisia ja miehiä, joiden työpanoksesta riippuu maamme tulevaisuus.

Lapsi on ihmisen ja yhteiskunnan tärkein projekti. Lapsi vaatii erityistä huolenpitoa, hoitoa, kasvatusta ja rakkautta, jotta hänestä kasvaa tasapainoinen aikuinen ja yhteiskuntaa rakentava ja yhteiskunnassa toimiva yksilö, joka ei aikuisena rasita yhteiskuntaa veronkiertäjänä, rikollisena, huumeongelmaisena tai pitkäaikaisen sosiaalisen, terveydenhuollollisen tai taloudellisen tuen tarvitsijana. Siksi lapsen edun vaaliminen toteuttaa erinomaisesti myös yhteiskunnan kokonaisuutena sekä psykososiaalisesti että taloudellisesti.

Suomalaisen lapsen elinolot ovat kansainvälisesti ottaen hyvät, mutta eivät kuitenkaan ongelmattomat. Taloudellisen hyvinvoinnin kasvusta huolimatta alkoi lasten henkinen ja aineellinen turva heiketä jo 80-luvulla. Lasten ongelmat ovat siirtyneet päättäjien prioriteettilistassa monta askelta alaspäin. Tälle kehitykselle ovat olleet jatkoa taloudellisten vaikeuksien vaatimat säästötoimet, jotka osin epäoikeudenmukaisesti leikkaavat lapsiperheiltä enemmän kuin muilta. Tämä on riskialtista toimintaa, jonka mahdollisia haittoja voidaan mm. tämän aloitteen avulla vähentää.

Lapsiperheissä lasten sairastaminen aiheuttaa myös paineita ja ongelmia hoidon järjestelyissä.

Päiväkotiinhan ei sairasta lasta oteta. On lukuisia yrityksiä ja työyhteisöjä, joista aina joku on poissa siksi, että kotona on sairas lapsi. Kun tiedetään, että on normaalia, että lapset sairastuvat infektioihin muutamia kertoja vuosittain ja että paraneminen kestää muutamista päivistä viikkoihin, vanhempien poissaolosta työpaikalla ja alentuneesta työtehosta seuraa suuria yrityksen ja kansantaloudellisia menetyksiä.

On myös tutkittu päivähoitomuodon, lasten iän ja ryhmäkoon vaikutuksia lasten sairastavuuteen ja todettu, että päiväkodeissa hoidetuilla lapsilla on sairauspäiviä enemmän kuin perhepäivähoidossa olevilla. Keskimäärin sairauspäiviä oli Helsingissä tehdyssä tutkimuksessa lasta kohti päiväkodeissa alle 3-vuotiailla 32 päivää, 3—5-vuotiailla 13 päivää ja 6-vuotiailla 9 päivää. Kotihoidossa olevat lapset sairastavat merkittävästi tätä vähemmän.

Lasten sairauden vuoksi työstä poissaoloista johtuvat kustannukset ovat huomattavat. Helsingissä tehdyssä tutkimuksessa taloudelliset menetykset lasta kohti olivat vuosina 85—86 keskimäärin 5 200 markkaa vuodessa ja alle 3-vuotiailla 12 300 markkaa vuodessa. Kun lapsen kotihoito on turvallisesti järjestetty eivätkä vanhemmat joudu olemaan työstä poissa lasten sairauden vuoksi, vanhempien työteho ja työtuolos paranee ja työn tuottavuus lisääntyy.

Lasten kotihoidon tukeminen aloitteessa esitetyllä tavalla varmistaa hoidon hyvän tason myös päiväkodeissa. Lapsiryhmien koko säilyy kohtuullisena, jolloin henkilökunnalla on aikaa ja energiaa huomioida päiväkotilapset yksilöinä.

Ilman verovähennysoikeutta useimmilla kotitalouksilla, joilla olisi hoitajan tarve, ei ole siihen riittävää palkanmaksukykyä. Aloite parantaa osaltaan myös tasa-arvoa yhteiskunnassa ja perhe- ja työelämän yhteensovittamista. Siksi työasiainvaliokunta yksimielisessä mietinnössään tasa-arvoselonteosta selitti, että verotusta tulee muuttaa niin, että verovelvollisen tai puolisoitten yhdessä tulee saada verovähennysoikeus hoidon tarpeessa olevaa omaista kotona hoitaneen palkkakulujen osalta. Eduskunta hyväksyi työasiainvaliokunnan mietinnön yksimielisesti, mikä edellyttää mielestäni pikaista hallituksen esitystä asiassa. Myös sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta esittää asian selvittämistä lausunnossaan.

Arvoisa puhemies! Aloitteessa esitetty asia on edullinen ennen kaikkea työllisyyden kannalta, mutta myös kansantaloudellisesti, terveydellisesti ja sosiaalisesti. Se parantaa välillisesti myös niiden ryhmien asemaa, jotka eivät siitä välittö-

mästi hyödy. Monet kansanedustajat ovat osallistuneet siihen pitkäaikaiseen keskusteluun ja kehittytyöhön, jonka tuloksena aloite on kiteytynyt esitetyyn muotoon.

Nyt kun huomattava enemmistö eli 133 kansanedustajaa on allekirjoittanut aloitteen, rohkenen toivoa, että se voidaan suhteellisen pian hyväksyä eduskunnassa ja saattaa voimaan ilman turhaa viivettä.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Minäkin olen allekirjoittanut tämän aloitteen ja olen vahvasti sen takana. Mutta ed. Takalan esitys on tällainen ikivihreä; sitä on täällä viritelty jo silloin, kun minä en tiennyt eduskunnasta vielä mitään, vaan kuuntelin näitä asioita. Loppujen lopuksi tämä on aika merkityksetön sikäli, että vaikka se hyväksyttäisiinkin, niin ensinnäkin tänä päivänä kotiapulaiseksi, ns. piiaiksi, ei kukaan lähde sellaisilla palkoilla, jotka ovat alle työttömyyskorvausten. Näitä on erittäin vaikeasti saatavissa. Omaishoidon tuki murentaa osan tästä järjestelmästä. Loppujen lopuksi käteen jäävät valitettavasti ed. Takalan kauniit puheet varsinkin tällä hetkellä, kun työttömyys on näin korkea ja kun puolisoista ainakin toinen on kotona ja he hoitavat nämä asiat itse.

Loppujen lopuksi kotiapulaisen paikkoja, jotka maksetaan muuten kuin pimeänä rahana ja peräkamariassa asumisoikeutena, on äärettömän vähän. Eli tällä ei ole verotuloja vähentävää vaikutusta, sikäli kuin nämä tulevat poistoina palkanmaksajien tulosta, mutta ei paljon mihinkään muuhunkaan suuntaan. Valitettavasti minun täytyy näin illan pimetessä valaa kylmää vettä ed. Takalan ikivihreän aloitteen päälle, aloitteen, jota minä kannatan, totta kai, kaikkia hyviä aloitteita, ei siitä ole kysymys. Mutta se on toimeton.

Herra puhemies! Vielä siitä, kun hän toivoo, että aloite otettaisiin käsiteltäväksi. Minäkin toivon, että kansanedustajan aloitteet otettaisiin käsiteltäväksi. Minä näin pari viikkoa sitten hyvin keltaisen aloitteen, jonka olin tehnyt laki-

valiokuntaan. Ja kun kysyin, onko sinulla kelta-tauti, niin se ei vastannut mitään. Siellä se oli ollut vuosikaupalla. Ei kansanedustajien tekemiä lakialoitteita käsitellä eikä todennäköisesti myöskään tätä. Tähän pitäisi tulla muutos, että kaikki aloitteet pitää ottaa käsittelyyn, joita kansanedustajat tekevät.

Ed. T a k a l a : Arvoisa puhemies! Olen iloinen sinänsä ed. Aittoniemen kannatuksesta ja rohkaisusta asian puolesta, mutta olen pahoillani hänen pessimistisistä näkemyksistään ja siitä, ettei hän arvosta työtä ja työntekoa. (Ed. Aittoniemi: Totta kai arvostan!) Työttömyyskorvaukset eivät saa olla este työn toelle. Se tietysti on sen kaltainen kysymys, johon muutenkin pitäisi puuttua ja palata. Tekemätöntä työtä on runsaasti. Jos työttömyyskorvaukset on mitoitettu niin, ettei kannata ottaa työtä vastaan, niin siinä on korjaamisen paikka. Se, että verovähennysoikeus saadaan kotitalouksille, nimenomaan mahdollistaa sen, että pystytään maksamaan kunnan palkka. Kyllä silloin kansantaloudellisesti ovat kokonaisvaikutukset plussaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13, kyselytunti ensi torstaina kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 17.43.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen